מסורת הש"ס

גמ' ג) לעמוד ס"ק **ב)** כ"מ ו: **תוס' ג)** ס"ק מ"ו **ד)** ס"ל בפשוט לעמוד מעשרים הוי מעשר ע"ם שאין שיוט כמו במכתים כו' ס"ק **ה)** ג' ס"ק מעשר מיעט בו ופשוט מאומד דלעמוד מצד כו' **ו)** מהסבה מתרומות כל ס"ק **ז)** ס"ל פרק שני לתרומות כל המוכה כולה למידה ומלמדת תון כו' ס"ק **ח)** נמי דתפילו ס"ק **ט)** לגדול מהסבה ס"ק שמואל מעשר שני מקומות דאיכן כשאומר מעשר שני לפשוט **ו)** לגדולו ופ"ם כו' ס"ק **יא)** ג' ס"ק מהסבה ס"ק **יב)** [וע"ע תוס' מולין ז. ד"ה ולילמא]

הגהות הב"ח

(ו) **רש"י** ד"ה ולילמא וכו' נלע כמוסו (ענין) תז"מ וע"ב ס"ק לשון: **(ב)** **ד"ה** לפיבכל וכו' עליו שם הס"ד:

תורה אור

גמ' א) כִּי אֶת מַעֲשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נָתַתִּי לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה עַל כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה:

(במדבר יח, כד)

שיטה מקובצת

ו) עשירי קדוש מאליו מנא ליה: **ג)** עשירי נמחק: **ג)** מנה תשעה ונשתייר עשירי: **ד)** לשון אחר: **ה)** עשירי דשם מעשר מקדש: **ו)** ר"ל דמיירתי: **ז)** סברא ללמוד זה מזה דתרומה: **ח)** שיעור אפילו הכי מקשינן להו: **ט)** אפשר הכי נמי כר' דגן אע"ג דמפקי' קרא: **י)** לפרש דמשמע ליה דלר"י: **יא)** שוין כמו במכנים כו' הילכך צריך לאוקמא: **יב)** אלעזר הוה אמינא: **יג)** במעשר מאומד אמאי: **יד)** סבר דמעשר כיוצא בו דלמא אבא: **טו)** דקתני אות מ' נמחק: **טז)** י"ל משום דכתיב כדגן: **יז)** דמשמע ראשית דגן: **יח)** פ"ה דהא דליף: **יט)** מוקף דאמרינן בירושלמי: **כ)** מעשר ובהדיא תנן במסכת בכורים דתרומת מעשר: **כא)** המוקף מפרש ר"ת דהיינו מדבריהם אבל מדאורייתא לא: **כב)** בקונטרס משמע דבמחשבה פליגי דפי' דמשום: **כג)** יהודה דשמעתין: **כד)** פי' נמי משתמע: **כה)** למימר דמשום: **כו)** ידי שנותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר דכל זה נפקא מונחשב: **כז)** במחשבה שיחשב: **כח)** נמי דוכתא דקרי: **כט)** פשע דאמרינן לחייב: **ל)** פ"ג פי' הקונטרס נמי משמע: **לא)** בשפתיו גבי כל נדיב לב דקאמר תרומה: **לב)** ידי שנותן: **לג)** ופריך בגמרא והא מתקן ושני מדר"א בר' שמעון: **לד)** מתקן כשמעלהו כיון דאפשר במחשבה והכא נמי אפשר במחשבה: **לה)** תקון של טבל לא: **לו)** אחרת מוהבאתם:

מסכת סופרים

פרק א' הלכה ב'

שָׁאַל אֶחָד אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַגְּרְסִי: מִפְּנֵי מָה כּוֹתְבִין עַל עוֹרוֹת נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת? אָמַר לוֹ: אֶמְשֹׁל לְךָ מָשָׁל - לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לִשְׁנֵי בְנֵי אָדָם שֶׁנִּתְחַיְּבוּ הֲרִיגָה לַמַּלְכוּת, אֶחָד הָרַג וְאֶחָד הָרְגוּ אַסְפַּקְלָטוֹר; אֵיזֶה מֵהֶם חָשׁוּב - זֶה שֶׁהָרַג מֶלֶךְ. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, יְהֵא מָתָן בְּאֶבְיוֹנָה. אָמַר לוֹ: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר "לֹא תֹאכַל כָּל נְבֵלָה" - הַכָּתוּב אָסָרָהּ, וַאֲנִי מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ? (מִכָּאן שֶׁכּוֹתְבִים עַל עוֹרוֹת נְבֵלָה וְעַל עוֹרוֹת שֶׁל טְרֵפָה, וְאֵין הוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא עוֹרוֹת לְבוּבִין הֵן):

עין משפט נר מצוה

מוג א מיי' פ"ח מהל' מעשר הל' ד ופ"ג מהל' תרומות הלכה י טוש"ע י"ד סי' שלח סעיף כד וכלישנא ב"ד: **מד** ב ג מיי' פ"ח מהל' מעשר עשירי הלכה ג: **מה** ד ה מיי' שם הל' י סמג עשין ריב: **מו** ו מיי' שם הל' ח:

רבינו גרשום

ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן. כדכתיב עשר תעשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר כו'. ובספרי כתוב ונחשב לכם תרומתכם ולא כתיב **ג)**בב' תרומות הכתוב מדבר אלא כשם שתרומה גדולה ניטלת במדה ובמחשבה כך תרומת מעשר: מאיליו הוא קדוש. אפילו לא קראו עשירי ולא קדש: דאיברר ליה עשירי. שיצא חוץ ולא קראו אחד אלא שתק: אי נמי דאחוי עילויה. שרמז בידו [עליו] שהוא עשירי: דלמא דאיפטרו במנין הראוי. שכשיצאו אלו עדיין היה העשירי שבדיר חי והיה ראוי להשלים מנינו ומשום הכי פטירי ולא משום שיהו מעושרין ודאי: הא מני. דתשיעי נאכל במומו ר' שמעון דלא נשקר שם עשירי מעשירי:

ג) לעיל ג"ק ב' ד"ה ולילמא וכו' ולעיל ג"ק ב' ד"ה ולילמא וכו' ולעיל ג"ק ב' ד"ה ולילמא וכו' ול

מז א מיי' פ"ח מהלכות כלאים הלכה ט:

מה ב ג ד ה מיי' שם הלכה י:

מט ו מיי' שם פ"ו הלכה ט:

רבינו גרשום

אף תשיעי אינו קדוש. שאינו נאכל אלא במומו. אסיפא דמתניתין מיירי: אלא א"כ נעקר שם העשירי הימנו. מעשירי דלא קרא לעשירי עשירי אבל קראו עשירי לוראי עשירי התשיעי חולין: והדין נותן ומה אחד עשר שהוא עושה קדושה ליקרב. כדאמרינן במתניתין ואחד עשר קרב שלמים אינו קדוש האחד עשר אלא א"כ נעקר שם העשירי ממנו מן העשירי כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי: והיא הנותנת. כלומר מאותו דין שאתה מביא ללמד שהתשיעי ליהוי קדוש א"ע שלא נעקר שם עשירי מעשירי: דאיברו ליה עשירי שכבר יצא. דאכתי לא איברו ליה עשירי שעדיין לא יצא קדוש תשיעי אע"ג דלא נעקר שם עשירי ממנו דלא קרא לו שם אחד שנאשר בדיר: לאו דאיפטרו במנין הראוי. שכשיצאו מן הדיר עדיין נשאר בדיר שהיה יכול להשלים מנינו: ודילמא. מהכא לא מצית דדילמא מהנהו מנוינן קאמר דקפץ לתוכו הנהו דכבר עישר עלייהו: ההוא לא מצית אמרת. דהדר קתני לה מן המעושרין אלמא דהאי מנוינן דקאמר דלאו מעושרין נינהו. ודלמא מאי מן המעושרין דקאמר שקפץ מעשר עצמו לתוכו: דיקא נמי דקתני ירעו. דכולהו הוי ספק מעשר. והאי מן המנויין דקאמר מהנך דכבר עישר עליהן ואכתי לא מצי ליף מהכא דמנין הראוי פוטר: אלא אמר רבא מקרא ליף דכתיב יעבר ולא שכבר עבר: אם מן המנויין מת. מאותן שיצאו מן הדיר מה בכך מונה ומשלים עליהם ועל אותו שמת עד שיהו עשרה וירפיש אחד: ואם משאינן מנויין מת. מהנך שבדיר: מנויין שיצאו לחוץ פטורין. שפטרו מנין הראוי שבשעה שיצאו עדיין לא מת והיה ראוי להשלים מניינן לעשרה ושאינן מנויין אותן שנשתיירו בדיר הארבע׳ לא ניפטרו אלא מצטרפין לגורן אחד לעשרו עם שאר בהמות: ואם לאו. שלא יצאו בפתח שיצאו ששה אלא בפתח ארבעה דהשתא הוו שמונה ולא חזו למעשר: הששה שיצאו ראשונים פטורין. משום דבשעה שיצאו מן הדיר נשתייר בדיר מנין הראוי להשלימן לעשרה והנך ארבעה ואינך ארבעה מצטרפין לגורן אחד: יצאו ארבעה. תחלה בפתח זה כו׳: נוטל אחד לפשר עשרה עשירי עשירי לוראי עשירי התשיעי חולין: והדין נותן ומה אחד עשר שהוא עושה קדושה ליקרב. כדאמרינן במתניתין ואחד עשר קרב שלמים אינו קדוש האחד עשר אלא א"כ נעקר שם העשירי ממנו מן העשירי כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי: והיא הנותנת. כלומר מאותו דין שאתה מביא ללמד שהתשיעי ליהוי קדוש א"ע שלא נעקר שם עשירי מעשירי: דאיברו ליה עשירי שכבר יצא. דאכתי לא איברו ליה עשירי שעדיין לא יצא קדוש תשיעי אע"ג דלא נעקר שם עשירי ממנו דלא קרא לו שם אחד שנאשר בדיר: לאו דאיפטרו במנין הראוי. שכשיצאו מן הדיר עדיין נשאר בדיר שהיה יכול להשלים מנינו: ודילמא. מהכא לא מצית דדילמא מהנהו מנוינן קאמר דקפץ לתוכו הנהו דכבר עישר עלייהו: ההוא לא מצית אמרת. דהדר קתני לה מן המעושרין אלמא דהאי מנוינן דקאמר דלאו מעושרין נינהו. ודלמא מאי מן המעושרין דקאמר שקפץ מעשר עצמו לתוכו: דיקא נמי דקתני ירעו. דכולהו הוי ספק מעשר. והאי מן המנויין דקאמר מהנך דכבר עישר עליהן ואכתי לא מצי ליף מהכא דמנין הראוי פוטר: אלא אמר רבא מקרא ליף דכתיב יעבר ולא שכבר עבר: אם מן המנויין מת. מאותן שיצאו מן הדיר מה בכך מונה ומשלים עליהם ועל אותו שמת עד שיהו עשרה וירפיש אחד: ואם משאינן מנויין מת. מהנך שבדיר: מנויין שיצאו לחוץ פטורין. שפטרו מנין הראוי שבשעה שיצאו עדיין לא מת והיה ראוי להשלים מניינן לעשרה ושאינן מנויין אותן שנשתיירו בדיר הארבע׳ לא ניפטרו אלא מצטרפין לגורן אחד לעשרו עם שאר בהמות: ואם לאו. שלא יצאו בפתח שיצאו ששה אלא בפתח ארבעה דהשתא הוו שמונה ולא חזו למעשר: הששה שיצאו ראשונים פטורין. משום דבשעה שיצאו מן הדיר נשתייר בדיר מנין הראוי להשלימן לעשרה והנך ארבעה ואינך ארבעה מצטרפין לגורן אחד: יצאו ארבעה. תחלה בפתח זה כו׳: נוטל אחד לפשר

רש"י כת"י

אף התשיעי אינו קדוש וכו'. תמתני' קאי דקתני קרא לנט' י' ולי' ט' ולי"ח י' אין לאחד עשר קדוש הואיל ולא נעקר שם ה' ממנו שקלוהו לי' י' ומו לא מלי אל שם י' לי"ח אבל ט' קדוש מע"ג דלא נעקר שם ה' לי"ח אבל ט' וקאמר ליה ר"ש אף ט' אינו קדוש ומו': **י"א וכו' שעושה קדושה ליקרב.** כלתמרינן לקמן אם מן הבקר לרבות [לאחד] עשר לשלמים ופ"ה אינו קדוש אלא"כ נעקר וכו': **ט' שאינו קדוש.** אלא ליאכל בעומו אינו דין וכו': **וקא מהדר להו רבנן.** היכ המותנא לומר מזה שתמרת היכ המותנא טעם שלא דומיא קדוש וכו' ליאכל בעומו אפילו לא נעקר שם ה' ממנו ד"ה לעושה קדושה ליקרב אי נמי אחד עשר דאיברו ליה עשירי אי נעקר שם עשירי הימנו אין אי לא תשיעי דאכתי לא איברו ליה עשירי ואע"ג דלא נעקר שם עשירי הימנו [ו]תו לא מידי אמר רבא מנין הראוי פוטר מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתנן קפץ אחד מן המנויין לתוכן כולן פטורין מנויין גופייהו דאיפטרו [ו] לאו במנין הראוי ודלמא דעשר [ב] עילוייהו ההיא לא מצית אמרת הא תני מן המעושרין לתוכן ודלמא מאי מעושרין מעשר דוקא דיקא נמי דקתני ירעו אלא אמר רבא אמר קרא [א]יעבור ולא שכבר עבר מאי [ג] שכבר עבר אי [ו] דעשר עילוייהו צריכא [ד] למימרא אלא לאו דאיפטרו להו במנין הראוי שמע מינה תניא כוותיה דרבא [א]היו לו עשרה טלאים והכניסן לדיר ומנה חמשה ומת אחד מהם אם מן המנויים מת מונה ומשלים עליהם [ב]ואם משאינן מנויים מת מנויים פטורין ושאינן מנויים מצטרפין לגורן אחר ואמר רבא [ג]היו לו י"ד טלאים והכניסן לדיר ויצאו ששה בפתח זה וארבעה בפתח זה ונשתיירו שם [ד] אותם ארבעה אם בפתח הששה יצאו נוטל אחד מהם והשאר מצטרפין לגורן אחר ואם לאו ששה פטורין וארבעה ארבעה מצטרפין לגורן אחר [ה]יצאו ארבעה בפתח זה ונשתיירו שם ארבעה אם אותם ארבעה בפתח [ו] הששה יצאו נוטל מהם אחד והשאר פטורים ואם לאו ארבעה ששה פטורים וארבעה מצטרפין לגורן אחר [ה]יצאו ארבעה בפתח זה וארבעה בפתח זה ונשתיירו שם ששה אם אותן ששה יצאו בפתח אחד נוטל מהם אחד והשאר פטורים ואם לאו ארבעה [ב ז] פטורים וששה מצטרפין לגורן אחר מאי קמ"ל דמנין הראוי פוטר והאמר רבא חדא זמנא מהו דתימא ודאי מנין הראוי אמרינן ספק מנין הראוי דחזי להכא ודחזי להכא לא אמרינן קמ"ל ואמר רבא היו לו חמשה עשר טלאים [ו]לא יאמר אברור עשרה ואכניסם לדיר ואטול מהם אחד והשאר פטורים אלא כונסן לדיר ומוציא עשרה ונוטל מהם אחד והשאר מצטרפין לגורן אחר תניא נמי הכי היו לו חמשה עשר טלאים לא

אף התשיעי אינו קדוש אלא א"כ נעקר שם עשירי הימנו והדין נותן ומה אחד עשר שהוא עושה קדושה ליקרב אינו קדוש אלא א"כ נעקר שם עשירי הימנו תשיעי שאין עושה קדושה ליקרב אינו דין שאם נעקר שם עשירי הימנו אין אי לא לא היא הנותנת אחד עשר שהוא עושה קדושה ליקרב אי נעקר שם עשירי הימנו אין אי לא לא תשיעי שאינו עושה קדושה ליקרב אע"ג דלא נעקר שם עשירי הימנו אי נמי אחד עשר דאיברר ליה עשירי אי נעקר שם עשירי הימנו אין אי לא לא תשיעי דאכתי לא איברר ליה עשירי ואע"ג דלא נעקר שם עשירי הימנו [ו]תו לא מידי אמר רבא מנין הראוי פוטר מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתנן קפץ אחד מן המנויין לתוכן כולן פטורין מנויין גופייהו דאיפטרו [ו] לאו במנין הראוי ודלמא דעשר [ב] עילוייהו ההיא לא מצית אמרת הא תני מן המעושרין לתוכן ודלמא מאי מעושרין מעשר דוקא דיקא נמי דקתני ירעו אלא אמר רבא אמר קרא [א]יעבור ולא שכבר עבר מאי [ג] שכבר עבר אי [ו] דעשר עילוייהו צריכא [ד] למימרא אלא לאו דאיפטרו להו במנין הראוי שמע מינה תניא כוותיה דרבא [א]היו לו עשרה טלאים והכניסן לדיר ומנה חמשה ומת אחד מהם אם מן המנויים מת מונה ומשלים עליהם [ב]ואם משאינן מנויים מת מנויים פטורין ושאינן מנויים מצטרפין לגורן אחר ואמר רבא [ג]היו לו י"ד טלאים והכניסן לדיר ויצאו ששה בפתח זה וארבעה בפתח זה ונשתיירו שם [ד] אותם ארבעה אם בפתח הששה יצאו נוטל אחד מהם והשאר מצטרפין לגורן אחר ואם לאו ששה פטורין וארבעה ארבעה מצטרפין לגורן אחר [ה]יצאו ארבעה בפתח זה וארבעה בפתח זה ונשתיירו שם ששה אם אותן ששה יצאו בפתח אחד נוטל מהם אחד והשאר פטורים ואם לאו ארבעה [ב ז] פטורים וששה מצטרפין לגורן אחר מאי קמ"ל דמנין הראוי פוטר והאמר רבא חדא זמנא מהו דתימא ודאי מנין הראוי אמרינן ספק מנין הראוי דחזי להכא ודחזי להכא לא אמרינן קמ"ל ואמר רבא היו לו חמשה עשר טלאים [ו]לא יאמר אברור עשרה ואכניסם לדיר ואטול מהם אחד והשאר פטורים אלא כונסן לדיר ומוציא עשרה ונוטל מהם אחד והשאר מצטרפין לגורן אחר תניא נמי הכי היו לו חמשה עשר טלאים לא

רבינו חננאל

גמ' אף התשיעי אינו קדוש וכו'. (ג) גבי תשיעי נמי בעינן דליהוי נעקר שם עשירי ממנו כלומר מן העשירי עלמו: **ליקרב.** כלתמרינן לקמן אפילו עשר קרב לעשירי עשירי אלא מן תשיעי וכלתמרינן לקמן ומפקינן מקרא ופע"פ שהוא חמור כל כך אינו קדוש אלא ע"כ נעקר מן העשירי כגון שקרב לעשירי עשירי וכלתמרינן לקמן זה הכלל כל אלא נעקר וכו' ובפיפא דהך בריימא מפרש טעמא משום דאחד עשר עושה קדושה ליקרב ע"כ אחד עשר לליכרב כו' אף תשיעי שם קלקלו עשירי (ד) יהא נאכל אלא במומו אע"כ נעקר שם העשירי מן העשירי כגון שקלקלו תשיעי ואלכי הכא דלא נעקר אחד עשר לליכרב כו' אף תשיעי אינו קדוש אלא א